

TOOLISTE HÄÄN

OKTOOBER 1933

E. TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU JA TÖÖLISNÕUKOGUDE HÄÄLEKANDJA

Petiste jõuk on liikvel.

Mida toob „kõva käsi“.

Pikkade orjuse sajandite jooksul valitses „kõva käsi“, — tsaaride, kuningate, mõisnikkude, ametnikkude „kõva käsi“.

Visa ja verise võitluse tagajärjel tegid rahvad sellele kõva käe valitsusele lõpu. Asemele tuli rahvavalitsus.

Mida vabamaks muutus rahvas, seda enam paranes rahva elu, — ja nüüd on ta paranenud juba nii suurel määral, nagu orjuse ajal ei võidud sellest mõeldagi; endisest orjuseööst jäi järele vaid udune mälestus.

Kuid rahva elu lõpliku korraldamiseni on veel palju maad ees!

Nii nagu ausamate ja kõvakäeliseimate kuningate all teostus ülemkihtide ja ametnikkude rikastumine rahva arvel —

nii leidub ka rahvavalitsusliku korra juures rahva usaldusmehi, kes käed kokku lüües rahatuusadega püüavad oma peremeest — rahvast — petta.

Petjaid on maailmas küllalt — ja mida suurem on kellegi talu või muu majapidamine, seda raskem on pettusi ära hoida, — riik on aga väga suur ja keeruline majapidamine. Siin peab peremeest — rahvas — oma sulaseid teraselt silmas pidama.

Praegusaja vanemaid vabariike — Ameerika Ühendriigid, on veel korraldatud kuningriigi eeskujul: **rahva poolt valitud presidendi võim on seal väga suur.** Selle tagajärjed on üllatavad: erakond, kelle hulgast tuleb president, osutub riigi piiramatuks valitsejaks.

Endise presidendi poolt ametisse määratud ametnikud lendavad kohalt ja asendatakse uutega, kelle peaväärtuseks on partei liikmekaart.

Nende

ametnikkude ostetavus

on muinasjutuliselt suur. Kõik sünnib põhimõttel: „Käsi peseb kätt!“ Mõned suurlinnad on kõikidele tuntud röövlite võimuses — ja nende saagist üks osa läheb politsei- ja kohtuametnikkudele.

Teistes Ameerika riikides, kus juhiks samuti **kõvakäeline president**, on lugu veel hullem: seal ei taha lõppeda mässud: võim toetub vaid sõjariistus jõule ja rahvas vaatab tegevusetult pealt, kuidas seiklejate jõugud, igalühel oma president eesotsas — peavad üksteisega lahinguid, et võidu järele elada rahva arvel.

Kui rahvavalitsuslikud riigid tekkisid Euroopas, saadi juba aru, et rahvas kui

peremees ei tohi oma sulaseid liialt usaldada: vahest on nad ausad, kuid võib ka teisiti juhtuda. **Tarvis on korraldada järelvalve.**

Ei tohi usaldada võimu üheainsa erakonna, üheainsa mehe kätte: kõik peavad üksteist valvama.

Selleks: rahvaesindus, parlament — **mis kartmata valitsejate karistust võib vabalt arutada kõiki riigiasju ja hoida oma käes riigi rahalaeka võtit.**

Selleks: valitsuse vastutus rahvaesinduse ees.

Selleks: valitsuskord, mis ei anna võimu ainult ühele erakonnale, vaid laseb üksteist pidurdada ja valvata.

Kui mõni erakond ei arvesta rahva tahtega, siis variseb ta lõppude lõpuks kokku ja rahvas annab oma poolehoidu neile, kes seda rohkem väärivad.

Nii võiks rahvas oma sulaseid — erakondi — vaos hoida ja mida vanem on ühel maal rahvavalitsuslik kord, seda teadlikum ja aktiivsem on rahvas, seda paremini saab ta sellega toime.

Kuid praegu on puhumas uued tuuled!

Paljudel maadel tekkivad uued erakonnad, mis ajavad uut juttu. Nad seletavad rahvale: „meie ei ole erakond, — kuna nimetame end teisiti.“ Anna võim meie kätte — ja sa oled päästetud! Seda aga tingimusel:

igasugune järelvalve peab olema kaotatud, teised erakonnad kadugu;

rahvaesindus olgu vait;

rahvaesindajate palk ja ametisolek rippugu ära valitsejate armust.

See tähendab: peremees — rahvas sidugu oma silmad kinni ja lasku „päästajaid“ oma kambriks vabalt talitada.

Küll ta siis näeb sada imet.

Leidus ka rahvaid, kus rahvavalitsuslik kord veel noor ja harjumata — kes uskusid seda mustakunstniku juttu.

Mis sellest tuli, seda on praegu väga hästi näha! Mis sünnib „kõva käe“ valitsusega maades?

Vaatame, kuidas on lood Saksamaal ja Itaalias, — tunnistasid ju meigi „vabadussõjalased“ mitmekordselt, et nad käivad Mussolini ja Hitleri jälgedes.

Mussolini ja Hitler lubasid kõike kõigile — seda muidugi enne võimule tulekut. Mussolini ässitas maarahvast

mõisnikkude vastu ning andis suuri lubadusi töölistele — kuid ühtlasi lubas ka midagi rahameestele ja vabrikantidele, kes ohtra käega andsid talle raha.

Hitler lubas võõrandada mõisad, lubas kaitsta töörahva huvisid paremini kui sotsialistid, — kuid ühtlasi ka lubas rahatuusadele — suurtöösturitele, kelle rahad laia jõena voolasid Hitleri tasku. Võimule tulles peavad „kaikamehed“ vaid oma suurtele rahaandjatele antud lubadustest kinni.

Muud lubadused visatakse nurka, hoolimata oma poolehoidjate pahameeltest.

Kaikamehed ja mõisnikud.

Mussolini sundis talupoegi jääma endise korra juure, kus neil puudub oma maatükk ning ka selle omandamise õigus ja nad peavad igaveseks jääma mõisahärrade teoorjadeks —

talurahvas Itaalias elab sarnases viletsuses, milles meie rahvas elas 100 aasta eest. Kuid jumaldatud „juht“ Mussolini on ühe suurmõisniku äi. Hitleri programmis seisis „äramuutmata punktina“ suurmaaomanduse võõrandamine — nüüd on ametlikult seletatud, et seda ei tule. Ometi oleks Saksamaa hiiglasuure tööpuuduse juures asundustalude loomine üheks pääseteeks. — Rahva poolt valitud president kindral Hindenburg vallandas kantsleri Brüningu, kes tahtis seda teha. Upitati pukki Hitler — ja nüüd on suurmõisnikkude võim kindlustatud. Hitleri ja tema käsilastel tekkivad aga omad mõisad!

Tööpuuduse vastu

Hitler võitleb sellega, et ta kustutab töötute nimekirjast need, kes ei hoi tema poole, laseb need vallandada ka tehastest ja asutistest. Need, kes julgevad Hitleri kohta öelda arvustavat sõna, ei saa tema riigis leida tööd ja leiba. Nii kasutatakse tööpuudust selleks, et sundida rahvast vaibumisele ning ka selleks, et töölolejate palgad rängemalt alla suruda.

Et õhkkond selle tagajärjel muutub aina pinevamaks ja salajane poolehoid rewolutsioonile aina kasvab, — sellest Hitler ei hooli. Tööpuudus õitseb edasi ka Mussolini all, kus töötute hulka arvatakse vähemalt ühele miljonile.

Maksukoorem

on „kõva käe“ all alati suurem. Valitsejatele on ju kõva kätt seda rohkem tarvis, mida rohkem maksusid nad tahavad rahva käest välja pigistada. Rahvas peab oma turjal hoidma suurt parteiametnikkude väge, millele õieti teotubki „kõva käsi“, kui rahvas tema lubadustest juba pettunud on.

Terved partei sõjaväed elavad Itaalias ja Saksamaal riigi kulul (Itaalias 300.000 ja Saksamaal 600.000 meest). Ka muidu paisuvad riigi kulud, kuna „kõva käe“ valitsused, kelle üle puudub iseseisva rahvaesinduse kontroll, alati kalduvad lajutamisele ja ühtlasi rahatuusade maksukoorma kergendamisel rahvas on see, kes tasub kõik arved.

Majandusliku ülesehitusega

Mussolini valitsuse all armastavad kaikamehed eriti kiidelda. Kuid Mussolini kogu majandusline tarkus seisab selles, et elada rahva praeguste ja tulevaste põlvede arvel.

Tehakse laialt laenu, hoolimata kõrgest protsendist, laenatud raha kulutatakse aga mitte majanduslikult otsarbekohaselt, vaid „juhi“ soovide järele, lajutatakse ehitustega, mille tuluks on kahtlane; raisatakse raha suurte ja väikeste kroonuvarete poolt, tehase ilmatu suuri kulutusi tulevase sõja ettevalmistuseks — rahvas aga tasugu võlad ja protsendid oma higiga.

Kuhu läheb Hitler oma „ülesehitustöö“ plaanidega, see on praegu kogu ilmale selge: seletas ju tema usaldusmees, saksa riigipanga esimees Schacht, et majandust saab abistada vaid raha-trükkimise abil.

Nii siis ähvardab Saksamaad inflatsioon ja Saksa marga langemine nullini, ja ometi kuulutas Hitler Saksa 1923. a. inflatsiooni vabariiklikkude valitsuste suurimaks patuks, kuna see viis saksa keskkihi laostumiseni. Kuid toogi marga kukutamine nullini teostus õieti samade suurvabrikantide surve, kes seisavad nüüd Hitleri taga. Ega see kogemata ei juhtunud, et Hitler sulges „Keskseisuse võitlusliidu“, mille poolehoiule ta võlgnes omal ajal väga palju.

Üht aga peab tunnistama — korrupsioonist, s. o. rahva ja riigi huvide müümisest, rahva raha raiskamisest jne. — ei ole kõva käe all tõesti midagi kuulda — kuna sellest on keelatud rääkida.

Kuid mida vähem kuuleb rahvas kroonuvarete ja altkäemaksuvõtjate „teenetest“ — seda lähedam on nende elu ja „tegevus“.

Mussolini esimeseks mureks võimule tulles oli — tühistada oma rahandajate — vabrikantide maksukohustusi 300 milj. liira ulatuses ja lõpetada juurdlus sõjavarustuse alal sündinud kuritarvituste üle.

(Olgu siin tähendatud, et enne võimuletulekut lubas Mussolini suurendada rahatuusade maksukoormat — esimese faasistliku programmi punkt 10.)

Saksamaal riigipresident Hindenburgi laia selja taga (kes isiklikult väga aus mees, kuid kellele oli osatud auk pähe rääkida) — eskasid suurmõisnikud enda tasku panna hiigla suuri summasid rahva raha. See oli n. n. Osthilfe staabi fond, mis oli mõeldud põllumeeste kriisikoorma kergendamiseks, kujunes aga peamiselt suurmõisnikkude tuluallikaks — ja see sündis suurimal rahvahäda ajal.

Kui sellega oli liiale mindud ja süüdlasi ähvardas kohtu alla sattumine, — tuli võimule Hitler ja kogu see häbilugu oli vaikselt maha maetud. Kuidas Hitler teostab suurte tuusade omavoli piiramist, mida ta pühalikult tootanud, sellest parim näide:

Sõe- ja terasetööstuses oli ennem riigil suur sõna öelda, kuna ta kulutas palju oma — s. o. maksumaksjate — raha selle tööstuse veepeal hoidmiseks. Selle eest omandas ta suure hulga aktsiaid. Nüüd aga on riigi aktsiate osa alla viidud ning sõe- ja terase suurtööstur Thyssen, Hitleri truum toetaja ja rahandaja, on nüüd selle tööstuse diktaator ning tarvitajad ja töölised on kaitsetult antud tema meelevalla alla.

On ju seesama Thyssen nimetatud riigi kõrgemaks majandusvolinikuks oma tööstuse piirkonnas ja kogu Lääne-Saksamaal, — see on just seesama, mis meil oleks riigihuvide kaitse usaldamine Citroni ja Wachmanni kätte.

Kuid Hitleri lähem sõber ja abimees Preisi peaminister Göring abielus Thysseni tütreaga, kes pärib isalt miljonid. Rahameeste ja valitsejate sõbralik koostöö võib areneda ohjeldamata, kuna ajakirjandus on täielikult võimumeeste käes.

Tsensusur on kaikameestele liiga süütu asi, sellest neil ei jätku: nii Itaalias kui Saksamaal võivad ilmuda vaid valitsuse lehed. Mussolini sulges 1926. a. kõik mitte-fašistlikud lehed, fašistlikude lehtede sisu aga peensusteni vastab valitsusasutuste käskudele.

Enne võimuletulekut nõudis aga Mussolini trüki- ja sõnavabadust (esimese fašistliku programmi punkt 6).

Hitler valis teise tee: on suletud vaid mõned lehed, teised lehed on aga hitlerlaste poolt lihtsalt üle võetud — ja väljaandjad pidid sellega nõustuma, kuna muidu oleksid lehed valitsuse poolt seisma pandud.

Kus pole sõna vaba, seal pole ka rahvas vaba.

Rahvas on siis nagu kuningas, kes andis kellelegi täieliku volituse riigi valitsemiseks, see minister korraldab aga asju nii, et kuninga jutule võivad pääseda ainult tema poolehoidjad, ja loodab, et kuninga usaldus on sellega temale igaveseks kindlustatud ning ta võib teha riigiga mis tahab.

Kuid sarnane olukord igavesti kesta ei saa!

Rahvas taipab väga hästi, et teda petetakse, et temalt on röövitud tema võim.

Väliselt on kõik rahulik: puudub vaba ajakirjandus, vaba sõna, puudub koosolekute vabadus, on taltsaks tehtud rahvaesindus.

Meie kaitseseisukord on täielik lapsemäng võrreldes olukorraga Mussolini ja Hitleri ja nendetaoliste valitsejate „kõva käe“ all. Itaalia nuhtlusseaduses on selge sõnaga öeldud: Mussolini ja tema erakonna suuruses kahelda on kriminaalkuritegu, nagu tapmine ja vargus.

Kuid selle välise koore all käärib rahva viha, mis iga silmapilk — eriti aga sõja puhul — võib vallale pääseda.

Näitas ju ilmasõda, et tugeva rahvaesindusega maad võitsid „kõvakäelised“

valitsejad, aga nagu: Saksa, Austria, Vene keisrid ei suutnud vaenlast võita ning kogu nende hiilgus varises kokku: võidu asemele tuli mäss, revolutsioon.

Mussolini ja Hitleri valitsused ei ole veel sõjatules olnud, ei ole veel sellest proovist läbi käinud, — kuid nii fašistid kui Hitler tunnustavad isegi, et nende jalgealune on tuline: seletavad ju nad, et juhul, kui nende maades panna rahvavabadused uuesti maksma — puhkeb mäss.

Nii põhjalikult on nad rahva ära vihastanud.

Eks näita tõelist olukorda kõige paremini see tõsiasi, et Hitler on juba sunnitud pokri pistma oma poolehoidjad, kes tema lubadusi on liiga tõsiselt võtnud.

Võiks ehk küsida:

meil ei ole ju kõne all diktatuuri maksmapanek, — meil on juttu vaid põhiseaduse parandamisest ja see on võrdlemisi süütu asi.

Kes aga seda usub?

Muidugi ei julge „vabadussõjalased“ oma kaubaga avalikult välja tulla.

Kuid selleski suhtes on nad Mussolini ja Hitleri truud õpilased.

Mussolini ja Hitler jätavad mõlemad rahvale peremehe aunime alles — nagu meigi kaikamehed oma eelnõus.

Saksamaa põhiseaduses püsivad praegugi kõik rahva ja kodanikkude õigused ja vabadused, — samuti nagu on nad alles jäetud rahva petmiseks ka „vabadussõjalaste“ eelnõus, —

kuid seal puudub võim, mis võiks Hitlerit ja tema käsilasi sundida pidama lugu neist paberlikekudest õigustest ja vabadustest.

Kui mehel on pruun särk seljas, siis ta võib rahulikke kodanikke peksta, kui nad on temale millegipoolset kahtlased. Kui pruunisärgimees poes midagi „ostab“, siis ei julge kaupmees temalt nõuda raha, — muidu võib ta, kui „valitsusevastane inimene“ järgmisel päeval tundma õppida terve „natside“ salga rusikate tugevust. Ja politsei ei astu vahele, — sest politseiks osutuvad samad „natsid“.

Rahvaesinduslikud kogud on alles jäetud nii Itaalias kui Saksamaal (nagu

Riigikogu „kaikameeste“ eelnõus). Kuid nendel rahvaesindajatel on ainult **kaks kohust — võtta palka ja pidada suu.**

„Kaikameestele“ on põhiseadus tähtis vaid hüppelauana, — niipea kui nad on võimul, viskavad nad põhiseaduse nurka.

Selle asemele tuleb

„eksimate juhi“ piiramata omavoli.

Nii pani Mussolini võimule tulles sarnase põhiseaduse maksma, kus teda on nimetatud (põhiseaduses endas) valitsuse juhiks kuni tema surmani.

Rahvale aga antakse parlamendi valimistel vaid üks nimekiri heakskiitmiseks,

rahvas hääletab vaid „poolt“ ja „vastu“, ümbrikud on läbipaistvad ning „vastu“ sedelid on erivärvilised.

Seaduse maksmapanek võib alates 1926. aastast sündida ka ilma parlamentliku heakskiitmiseta: selleks jätkub vaid Mussolini allkirjast.

Enne võimuletulekut aga oli Mussolini vabade valimiste ja rahvaalgatuse kaitsja (esimese fashistliku programmi punkt 2).

Sarnase diktatuuri poole tüürivad meie „vabadusesõjalased“.

Eks nende lehest ole näha, et nende siht on palju laiem kui „põhiseaduse parandamine“ — see siht on **ühe erakonna monopol Mussolini ja Hitleri eeskujul**

„erakondade hävitamise“ — sildi all.

„Põhiseaduse parandamise“ eelnõu ongi nii osavalt kokku seatud, et ta jätab kõik ukсед lahti

ühe inimese ja tema erakonna piiramatule omavolile.

Riigikogu jääb alles, kuid riigivanemal on õigus — riigikogu liikmed igal silmapilgul palgast ilma jätta ja riigikogu tegevust katkestada —

lõpetades istangjärku või saates riigikogu laiali.

Mis iseseisvus võib sarnasel riigikogul olla? Kust ta võtab julgust ja jõudu riigivanema üle valvamiseks?

„Kaikameeste“ eelnõus on sellega

arvestatud, et riigivanem võib rikkuda rahva õigusi, —

kuid järevalve tema üle on usaldatud ministrite kätte, keda toosama riigivanem võib päevapealt vallandada.

Nii jääbki rahvavalitsusest järele vaid tühi koor!

Kaikameeste juhid loodavad, et rahvas laseb ennast petta. Kuid nad eksivad.

On ju liiga selge, et ausamgi riigivanem võib osutada oma lähema ümbuse ja oma erakonna mängukanniks: üht meest võidakse alati petta, tema näiliku võimukülluse peale vaatamata: nii sündis Vene keisriga ja Saksa Hindenburgiga, nii oleks ka Eesti riigivanemaga.

Kuid too „kaikameeste“ salajas hoiatud juht — ta on vist juba kindlasti **Mussolini ja Hitleri õpilane rahva petmise kunstis.** On ju teada, et „kaikameeste“ hulgas on palju korporante ning et korporatsioonid hoiavad nende poole, need korporatsioonid on aga mitte ainult sakslaste järelahvimise, vaid ka **kõige hullemal korruptsiooni pesad:** on ju nad loodud põhimõttel: „**käsi peseb kätt**“.

Rahvas taipab, et ühe isiku ja tema erakonna diktatuur veeretab rahvale veel uusi maksusid kaela ja viib elu järsult allapoole — Itaalia rahva viletsa tasapinnani, — nii nagu viib praegu Hitler allapoole Saksa rahva elu.

Rahvas kardab, et kui „kaikameeste“ riigivanem satub vastollu rahvaga, siis tahetahtmata võib ta otsida tuge Saksamaalt — ja märkamatuks areneks asi uue okupatsioonini.

Praeguse korra juures: on küll mitmed asjad läinud nii, nagu nad ei oleks tohtinud minna,

kuid seda sellepärast,

et rahvas ei osanud veel tarvitada oma õigusi ja vabadusi,

et kodanikud liiga vähe võtsid osa poliitilisest elust,

et rahva usaldus maa juhtide vastu oli liiga piiratud.

Just nüüd,

kus rahvas muutub ikka küpsemaks ja aktiivsemaks, kus rahval silmad lahti lähevad, —

tulevad „kaikamehed“ ja nõuavad pimedamat usaldust oma vastu.

Kena asi küll!

Parajasti siis, kui rahva valvelolek hakkab suurenema ja rahva petmine

hakkab muutuma raskemaks — tulevad „vabadussõjalased“, kes saavad oma rahad teadmata kust, ja nõuavad, et rahvas ise purustaks praegust vabamat korda ja looks teise, mille juures on rahvast petta palju kergem.

Rahva vastus sellele on:

Ei iialgi!

Seda teadku iga kodu-agitaator.

Nii tuleb toimida täna, homme ja ... alati.

J. Mihkelson.

Agitatsioon püüab äratada inimese alateadvuses või juba teadvuses olevat sotsiaalset rahutust ja siis see rahutus panna teatavas sihis tegutsema. Töölises on sellane alateadvuslik rahutus oma olukorra vastu juba olemas ja töölis- kui ka teisi ühiskondlikke kihte saab panna liikvele see, kes suudab kõige tabavamini nende hinges peituvaid rahutusi ja instinkte puudutada ja siis teatud sihi saavutamiseks neid inimesi liikvele panna.

Sellast alateadvuses peituvat

sotsiaalset rahutust

ja mässuvaimu leidub praegustes ühiskondlikes kihtides kõikjal, eriti pauperiseerunud keskkihtides, kes on aetud kapitalistliku süsteemi kurnamisest meeletehetele. Tööta, teenistuseteta ja kitsikuses olles otsitakse nüüd maksvas valitsussüsteemis ja

põhiseaduses patuoinast.

Fašistlik liikumine vabadussõjalaste ilusa lööknime taha puges juhiv ja aktiveerib seda massides peituvat sotsiaalset rahutust reaktsioonilise sihiga, kuid töölisliikumine peab sellasele tagurlisele agitatsioonile seadma vastu oma teadliku klassivõitluse agitatsiooni. Tuleb teha selgeks massidele, kes pettunud praegusest korrast, et

ainult klassivõitluse kaudu

suudetakse oma olukorda parandada ja töölisliikumise võitlustee sobivamaks vormiks on praegune demokraatlik kord. Praeguses ägedas võitluses kaikafašismiga, mis tüürib diktatuurile põhiseaduse muutmise kaudu, tuleb teha sel-

geks massidele nende olukord ja kuulus väljakurnatute klassi. Neis peituvat rahutust tuleb teadvustada, süvendada juhtida

süsteematiliseks võitluseks

eeloleva põhiseaduse muutmise vastu.

Agitatsiooni viise on mitu,

nagu koosolekud, meelevaldused, gruppide liikumised, kino, raadio, plakaadid, valgusreklaamid jne., kuid mõjuvamaid ja

meie oludesse sobivamaid

agitatsiooni meetode on kodu-agitatsioon või

kodu-selgitustöö,

mis peab panema liikuma ja viib töölisorganisatsioonesse või nendega kontakti need inimesed, kellele ei pääse ligi ühegi eeltoodud agitatsiooni vahendiga.

Inimesi tuleb

otsida üles nende kodudes

ja neid aktiveerida rahvahääletamise puhuks lendlehtede, brošüüride ja kodusse jäetava kirjanduse ning suuliste seletuste kaudu.

Aktiveerimise sihiks on neid inimesi **tuua välja**

töölisorganisatsioonide koosolekutele, miitingutele, mõjutada neid tingimata hääletama minema ja

vastu hääletama.

Üldiselt aga peab kogu kodu-selgitustöö sündima kindla ja teadlikult hästiorganiseeritud plaani järele, mille õnnestumiseks on vaja, et kodu-agitatsiooni korraldaval erilisel komisjonil

või toimkonnal oleks küllaldasel määral asjast innustunud ja sellele raskele

ülesandele ohverdavaid liikmeid.

Ühingu tegevusala tuleb jaotada esiteks piiresse: eeslinn, piirkond, alev või vald. Piirkonnad jaotatakse kodu-selgitustööd tegijate vahel tänavate ja isegi majade järele, nii et üksikisikuile ja perekondadele oleks võimalik pühendada enam aega. Selge on, et põhiseaduse muutmise vastuagitatsiooni palavikus ei saa nii põhjalikult kõiki perekondi külastada, kuid siingi peab

tööd tegema innuga

ja katsuma leida veendunud vastuhäälatajaist agaraid isikuid, kes omakorda

omal algatusel

asuksid vastuagitatsiooni jätkama.

Kodusesse käikudel võiks minna paarikaupa, sest siis on kindlam ja julgem vaielda, kuid rohkem inimesi ühes grupis ei ole soovitatav, sest siis tunneb end külastatav häirituna ja enam vastu seinasurutuna ja selgitustöö tulemused on sel puhul sageli vastupidised. Kus aga inimestest puudus, tuleb koduseid käike teha üksikultki.

Kodu-selgitustöös peetagu silmas, et ülesannet ärgu sellepärast

jätagu pooleli,

kui leitakse vastuvaidlust, vaid külastatavale peabki teatav vastuvaidluse võimalus jätama, kuid siis järjekindlalt

rahulikult ja viisaklt

teise väited ümber lükkama ja vastast veenma vastuhäälendamise vajaduses.

Kui maa-alaline jaotus tehtud, tuleb käigud valmistada ette: s. o.

koguda teateid

külastatavate kohta: nimi, aadress, perekonnaseis, kas kuulub töölisorganisatsiooni, või on kuulunud, miks välja astunud, mis tööala, millised harrastused ja on ta võtnud osa palgavõitlusest jne.

Praeguse eelolevaks massilise kodu-selgitustöökse ei jõuta kõiki andmeid muretseda, kuid neid andmeid tuleb kodu-agitaatoril võimalust mööda põhiseaduse muutmise vastu selgitustöös koguda, et neid

hiljem anda organisatsiooni juhatusele

edaspidiseks verbimistöö arendamiseks. Sest hääletamiskampaania kestes tekiavad esialgsed sobivad tutvused, mis hiljem tulevad kasutada ära

nende inimeste organisatsiooni verbimisel.

Need andmed on selleks tarvilikud, et kodu-agitaator saaks tungida külastavale võimalikult lähedale ja

oskaks jutuajamist juhtida.

Jutuajamine peab haarama külastatava isiku maailma ja selle muresid, peab olema seltsimehelik, asjalik ja usaldatav.

Käigud tulevad võtta ette sel ajal, kui inimesed on enam-vähem puhkuses kodus, et külastus neid ei häiri ega tüüta ja eksita toiminguis. Siis on tulemused paremad.

Esinemisel tuleb olla kõikjal sõbralikult viisakas, veenev ja tagasihoidlik, mitte ärituda ja vaieldavaga tülli sattuda. Sageli saab esialgselt vastuvaidlejast mõistliku jutuajamise kestel veendunud demokraatliku korra ja praeguse põhiseaduse pooldaja, sest inimesed on sageli ebateadlikud kaikameeste demagoogilistes lubadustes ja nõksudest. Südamlikus ja otseses jutlemises

sulab võõra jää

ja hiljem võidakse see vastuvaidleja isegi ametiühingusse või parteisse tuua.

Astudes võõrasse korterisse — sihiga külastatavat panna hääletama vastu, tõuseb tahtmatult küsimus,

kuidas alata juttu,

kuidas vastata küsimustele ja vastuväidetele. See on väga oluline, sest mõnikord on juba kõik esimesest teravitussõnast. Juba alul tuleb saada sarnane põhi jutule, millele hiljem kõik sobivalt liitub.

Kui kodu-selgitustöötegija on tervitades astunud võõra korterisse, pakkunud brošüüri või lendlehte, siis tekib lendlehe sisu selgitamisel ja praeguse pineva poliitilise olukorra arutamisel, elukalliduse tõusu ja muude asjade üle elav mõttevahetus, mille kestes kodu-agitaator

juhhib jutu peapunkti juure.

Igatahes peab kodu-agitaator suutma lühidalt ja veenvalt selgitada fašismi tõelikku olemist kui kapitalistide

viimast mõjuvat relva

töötavate hulkade vastu, peab oskama selgitada selle algupära, meie kaika-fašistide püüded paljastada mõne sõnaga, ühtlasi

puudutada nende juhtivaid tegelasi

ja ühendust hitlerlastega, mida tõendavad sakslaste eneste lehed. Lõpukokkuvõttes peaks mainitama näiteks, et vastu ei hääleta mitte ainult üksi teadlik töölikond, vaid ka need, kes pooldavad üldse demokraatlikku korda, rahvavabadusi,

põlgavad parunite orjavalitsust

ja soovivad üldse Eesti riigi iseseisvat olemasolu.

Kuidas keegi koduselgitustöö tegija kusagil täpselt räägib, see oleneb

külastatavast isikust

ja selle vaateist ning tõekspidamisest. Et aga edukalt esineda, peaks katsuma osaltki enne koduseid käike hankida eeltoodud teateid isikuist.

Aineid kõnelusiks leiavad kodu-agitaatorid töölisorganisatsioonide poolt väljaantud brošüüridest, lendlehtedest, ajalehe artiklitest.

Igal juhul aga katsugu koduagitaator külastatavat

tuua ametiühingute

või partei koosolekuile ja muile üritustele ja kui ühekordsest käigust ei aita, siis püüdku teatud inimest tingimata teist korda külastada, et teda lõpulikult võita.

Tööliste löökülesanded.

Mustsada tuleb lüüa põrmuks.

Linnas ja maal käib organiseeritud töölikonna juhtimisel võitlus fašismi vastu, põhiseaduse muutmise vastu ja töötava rahva eluliste nõudmiste eest. Organiseeritud töölikonnal on selge, miks ta peab võitlema fašismi vastu. Fašism on kapitalismikandjate viimane trump oma seisukoha kindlustamiseks. See on väikese kildkonna vägivalda, jõhkra terrori ja rahva orjastamise süsteem. Seda ütlevad meile nende maade kogemused, kus fašism on võimule jõudnud. Itaalia, Poola, Leedu, Ungari, Saksa ja teiste fašistlikkude maade töörahva traagika on hoiatuseks nende maade töölistele, kus ei ole võim fašistide käes. Rahvusvahelised kogemused fašismi häbitegudest kohustavad demokraatlikkude riikide töölikondasid kõigi abinõudega vastu astuma fašistide võimupüüetele.

Meil Eestis on fašismi kandjateks mustabaretimed n. n. „vabadussõjalased“, kes on laenanud oma ideoloogia, tegevusprogrammi ja välised avaldused otsekohe itaalia ja saksa fašismilt. Lisaks sellele asetavad eesti töörahva ajaloolised vaenlased, balti parunid, mustabaretimedele suuri lootusi. Hitlerlased

ja balti parunid on annud n. n. „vabadussõjalastele“ ideoloogia, liikumise vaimsed alused, programmi ja suuri väljavaateid „rahvusvaheliseks tõuks“. Mustabaretimed peaksid tulevikus parunitega võimu jagama — see oleks „vabadussõjalaste“ vastutatu oma vaimsetele isadele. See on erimoment meie fašistliku liikumise juures. Eesti töötavat rahvast tahetakse maha müüa raudrusika reshiimile ja võõrale võimule. See kohustab eesti töörahvast kõike agitatsioonilisi jõude pöörama fašistliku kihutustöö vastu. **Võitlus fašismi vastu on käesoleva momendi üheks löökülesandeks.**

Fašismi küsimusega on otseselt seotud rahvahääletusele tulev põhiseaduse muutmise algatus. Põhiseaduse muutmise on algatatud käesoleval juhul eelpoolnimetatud mustabaretimed liikumise poolt. Sellele algatusele on hitlerlased ja parunid annud kaasa oma õnnistuse. See on meie fašistide konkreetne samm, mis vastab hitlerlaste ja parunite seisukohtadele. Seepärast tagurised sakslased kiidavad ja propageerivad mustabaretimedele algatatud eelnõu. Põhiseaduse muutmise algatus

osutub seega parunite ja nende saapaviksijate kavalaks lõksuks, millesse tahetakse eesti töörahvast meelitada. Sellesse lõksumine tähendab vabatahtlikult peksupingile minekut. See tähendab seda, et laiad rahvahulgad annaksid käest seni kättevõidetud õigused ja aitaksid pukki piiramatu võimuga president-riigivanema, ja paneksid aluse uuele raskele orjapõlvele. **Põhiseaduse muutmise tagasi lükkamine on töörahva teiseks löökülesandeks käesoleval momendil.**

Töörahva eluvõimalused on maal ja linnas kokkusurutud. Töölis perekondades ja tööbörsides kuuleme meeletlikku hüüet: ei ole tööd, ei ole leiba, töö eest ei saa inimväärset tasu. Seepärast tuleb kogu organiseeritud töölikonnal käesoleval momendil võidelda kapitalistliku korralageduse ja nälja süsteemi vastu. **Tuleb võidelda palgakõrgenduse eest, töötute toetuse eest ja töövõimaluste juureloomise eest. Kogu jõuga tuleb süüpinkki kiskuda kapitalistlik kord ja selle kandjad, kes on vastutavad praeguste majanduslikkude raskuste eest. Tuleb teed rajada uuele majanduslikule süsteemile — sotsialismile!** Töörahva raudne ühisrinne peab välja astuma töölikonna tänapäeva ja tuleviku eluliste huvide eest. **See on töörahva kolmandaks löökülesandeks käesoleval momendil.**

Võitlus fashismi vastu, põhiseaduse muutmise vastu ja töörahva majanduslikkude nõudmiste eest on käesoleva momendi agitatsiooni alusteks. Need on kolm tänapäeva löökülesannet töörahvale linnas ja maal. Nende ülesannete teostamiseks tuleb juhtida kogu töörahva sisemised jõud.

Nende ülesannete teostamiseks tuleb igal töölisorganisatsioonil, igal töölisvanemal, igal teadlikul töölisel linnas ja maal täita esijoones järgmist:

1. Selgitada rahvahulkadele — kelle teenistuses on mustabaretimed. Selleks kasutada töölisorganisatsioonide poolt väljaantud kirjandust, töölisajakirjandust ja töölisorganisatsioonide juhiseid.

2. Levitada fashismi ja parunite vastast kirjandust, kutsuda rahvast häälutama põhiseaduse muutmise vastu. Agi-

tatsiooniks ärakasutada iga võimalus töökohtades, tutvuskondades, töölis perekondades, tööbörsides jne.

3. Rahvahääletuseelne aeg ära kasutada aktiivseks isiklikuks agitatsiooniks töölisorganisatsioonide **agitatsioonibüroode** juhtimisel. **Iga töölisorganisatsioon ja töölisvanem muretsegu agitatsioonibüroode kättesse koduagitatoreid.** Iga teadlik tööline tulgu töölisorganisatsioonidesse ja **agitatsioonibüroodesse** juhiseid saama agitatsiooni korraldamiseks.

4. Kanda hoolt, et fashismivastased **koosolekud oleksid massilised** ja neil valitseks võimas proletaarlik meeoleu.

5. Igas paigas julgelt astuda vastu **fashistide kihutustööle.** Selleks kasutada töölisorganisatsioonide vastavat kirjandust ja juhiseid.

6. Kanda igatepidi hoolt, et oktoobri kuu rahvahääletusel võidaks töötav rahvas ja „vabadussõjalaste“ püüded saaksid rängalt tagasi löödud.

Töölised on löönud paruneid ja vene tsaarivõimu 1905. ja 1917. aastal. Töölikond lööb paruneid ja nende toapoisse ka 1933. a. oktoobris. Oktoobri kuul mõistab töölikond kohut parunite ja nende toapoiste „vabadussõjalaste“ üle. Oktoobri kuul hääletab kogu töölikond üksmeelselt vastu!

Parunite piitsavalitsuse ja vene raudrusika ohvrid hüüavad ajaloo sügavustest: „hääletage 14., 15. ja 16. oktoobril üksmeelselt

V A S T U !

Parunite ja fashismi vastu!

Uue orjapõlve vastu!

Meie ei luba võtta töörahva viimseid õiguseid!

Raudne ühisrinne vabadusvaenlaste vastu!

Meie nõuame eluvõimalusi töörahvale! — Tööd ja leiba!

Kapitalistliku korralageduse ja nälja vastu!

Kui fashistid võidavad, siis töörahvas kaotab!

Kodanlus ei suuda luua korda,

elagu töörahva võit!

Majateenija ja ühiskond.

L. Johanson.

Rahvalugemise andmeil oli 1922. a. Eestis maja- ja isikute teenistuses üldse 17.930 inimest ühes leibkonnaga. Neist aktiivseid 15.177, passiivseid 2.753.

Majateenijate olukorda Eestis on liig vähe uuritud, nende arv, töö- ja elutingimused on leidnud liig vähe käsitamist.

Mis neistki vähestest arvudest järeldada võib, on see, et suurem jagu majateenijaid on vallalised, nende perekonnaliigete arv on väike. Majateenija teenistustingimused ei võimalda perekonnaelu. Luues perekonnaelu, valguvad majateenijad kas teistele tööaladele või jäävad oma isiklikku majapidamist juhtima.

Ka teistes riikides on majateenijate olukord leidnud võrdlemisi vähe uurimist. Nii näiteks tuntud tööliste olukorra ja haiguste uurija prof. K. B. Lehmann omas suures raamatus tööliste ja kutsetervishoiu üle pühendab majateenijatele vaid $\frac{1}{2}$ lehekülge, kus ta ütleb, et ka Saksa ametlikud andmed selle kohta on vähesed, kuid nende järgi on näiteks kokkade ja köögiteenijate tervislik olukord võrdlemisi hea. Üldine haiguspäevade arv on alla $\frac{1}{3}$ keskmisest. Mingeid erihaigusi statistika nende juures pole leidnud. Samuti ka teised majateenijad annavad haiguste suhtes võrdlemisi häid arve, paljude haiguste arv jääb alla 20% keskmisest.

Kahtlemata pole majateenistus nii tervistlagastav, kui mõned kutsealad naistöölistele, näiteks tubakatööstuses, õmblemistöös, trükitöös jne.

Mis aga majateenijate olukorra raskeks teeb, on see, et nende ja tööandjate vahekorrd on seadusandluse poolt täiesti reguleerimata, neil puudub normeeritud tööpäev, neil puudub ka abistamine haiguse, õnnetuse, töövõimetuse ja vanaduse puhul.

Majateenija olukord oleneb pererahvast, selle elutingimustest, selle korterioludest, perekonnas valitsevast vaimust ja meeolust, eriti perenaisest. On perenaine intelligentne, tasakaalus ja inimlik, siis peegeldub see mitte ai-

nult ta omas perekonnas, vaid ka teenijate juures. Inimene on seltskondlik olevus ja oma ümbruse produkt, saadus. On perenaine ebaintelligentne, tujukas, närviline, hüsteeriline, tasakaalutu — siis kannatab selle all terve perekond, aga eriti just ka teenija, kelle peale oma viha välja valatakse ja kelle juures oma tujusid tantsitatakse.

Tekstiiltööstuses, näiteks, on naiskangur seotud vaid oma käsutuses olevate telgede töötempoga ja -rütmiaga.

Majateenija on seotud selle perekonna eluga, kus ta teenib, kus ta elab. Selle abielupoolte vahekorrd, selle laste kasvatus ja kasvatamatus, selle majanduslised hädad, perekondlised rõõmud ja mured, haigused ja surma külaskäik ei jäta oma mõju avaldamata ka majateenijale.

Kui inimene, elab ta kõike kaasa: näeb, kuuleb, rõõmustab ja kannatab.

Näiteks lapsehoidmine: ajajooksul muutub laps hoidjale, kuigi ta võhivõoras on, nii armsaks, et tast lahkumine väga raske on. Majateenija silmi all kasvavad lapsed, sirguvad täisealisteks ja lendavad oma teed.

Mis puutub majateenija õiguslikku olukorda, siis puuduvad siin ajakohased normid.

Ka aineliselt on majateenijate olukord viimastel aastatel, kus rahva ostujõud langenud ning tööpuudus suur, tunduvalt halvenenud.

Eveline Pankhurst, inglise tähtsam naisliikumise tegelane, algab oma eluloo kirjeldust sõnadega:

„Õnnelikud mehed ja naised, kes sündinud aegjargus, kus on lõõmamas suur võitlus inimeste vabaduse eest. Veel õnnelikumad on need, kelle vanemad võtsid isiklikult osa oma aja suurtest liikumistest. Olen rõõmus ja tänulik oma saatusele selle eest, et kuulun viimaste hulka.“

Pankhursti noorus langes aegjärku, kus oli võitlus käimas orjuse poolt ja orjuse vastu. Jõukas kiht oli orjuse poolt, kuid oli ka erandeid.

Tol ajal ilmus ka „Tomi onu onnike“,

mis kirjeldab orjakauplejate ja orjapidajate julmust ning näitab, et ka sellel inimesel, kes on surutud orjakütkeisse, on hing, on õilis hing, see inimene kannatab, kannatab hirmsasti.

Neid ülesandeid, mis praegu täidab majateenija vabalepingu, vaba kokkuleppe alusel, teostas varemail aegil teatud määral ori, keda ei peetud inimeseks, vaid asjaks. Ei olegi sadat aastat tagasi, kus võis tarvitada ihunuhtlust teenija vastu. Ka tänapäeval on veel maailmas riike, kus lapsi müüakse teenijaiks kui tööloomi, kus teenijad, eriti naisteenijad on veel õigusteta seisukorras. Ja neid kohti maailmas polegi nii vähe.

See võitlus, mida on pidanud naisõiguslased, mida on pidanud proletariaat, on seni tulemusi annud. Need tulemused on valatud juriidilistesse normidesse, mis määravad kindlaks kodaniku õigused, vahekorra tööandjaga, normidesse, mis sisaldavad inimese õiguste kaitset. Need normid pole veel jõudnud Eestis oma arenguga majateenijateni. Eesti iseseisvuse päevil pole sotsiaalseadusandlus jõudnud meil veel majateenijateni. *Majateenijate seadus* seisib läinud riigikogu päevil — riigikogus kalevi all, oodates asjatult valitsuse seisukohta. Praeguse riigikogu päevil on lootused veel väiksemad.

Põhiseadusega on aga kõigile, vaatamata soole ja tööalale, antud ühesugused kodanikuõigused. Neid õigusi kasutades majateenijad peavad osa võtma ühiskonna ülesehitavast tööst.

Pankhursti noorusaeg oli seotud vaialusega orjapidamise üle, aga praegu on käimas vaielus ja võitlus inimõiguste ja vabaduse eest.

Vähe on sellest, kui seadus tunnustab inimese õigusi, kuid neid tegelikult elus ei saa kasutada just majanduslikel ja sotsiaalsel surveel.

Praegu on võitlus käimas kodanluse ja proletariaadi vahel. Viimaste keskele kuuluvad kõik palgalised, ka majateenijad.

Töölisklassi edasitungi takistab see mõju, mis kodanlusel on tööliste.

Töölised ja teenijad on sageli õpetatud ja õppinud nii mõtlema, nagu kodanlus.

Koolis pannakse sellele alus. Koolis võõrutatakse sageli töölislaps ta perekonnast, ta klassist.

Koolile tuleb abiks kirik, kus jutlused kohaldatakse kodanlise korra ja huvide kaitseks, nagu oleks kodanlus jumala äravalitud klassiks.

Suur mõju on Eesti tööliklassile, ka majateenijatele, kodanlisel ajakirjandusel ja ajalehtedel.

Eesti rikkalik kollane ajakirjandus ei jäta oma võõrutavat mõju avaldamata proletariaadi osale liikmeile.

Ajalehed ja ajakirjad, mida töölised ja teenijad loevad, on kodanluse, on tööliklassi vaenlaste käes.

Neis ajalehtedes ja ajakirjades püütakse sisendada lugejate poolehoidu ja himu väikekodanlise elu vastu, kasvatatakse lugupidamist valitsevate klasside ja nende toimingute vastu, kirjeldatakse nende luksuselu, nende esinemisi ja olenguid veetlevais värvides, õigustatakse nende ülevõimu ja üleolekut.

Neis ajalehtis ja ajakirjades puretakse ka tööliikumist, sotsialistlik liikumist ja ta tegelasi, püüdes neid näidata eitavates värvides.

Eesti kirjanikud ja kunstnikud on suurelt jaolt väikekodanlise ilmavaatega, proletariaadi vaenlased.

Kirjastused valivad raamatuid, mida tõlgivad, kodanluse mõõdupuuga ja sääraseid, et need vastavad kodanluse huvidele ja eesmärkidele.

Upton Sinclairi töist on ainult vähesed Eesti keelde tõlgitud, samuti Romain Rollandi, Barbusse, Drayseri, Nexö ja teiste sarnaste suurte kirjannikkude teostest peaaegu mitte midagi.

Isegi Saksa kunstniku Käthe Kollwitzi töid töölisema kannatustest, nälgist, murest, vaesusest — ei tunta Eestis.

Meie omad kunstnikud raiuvad amsambaid, maalivad kindralite ja suurkananlaste pilte, loovad töid kalevipoe-gadest, lembituist ja muist.

Nii tumestatakse kodanlises ühiskonnas igasuguste abinõudega proletariaadi klassitunnet. Teda mürgitatakse ajalehtede, kirjanduse ja kiriku kaudu, kihutatakse oma klassi vastu, meelitatakse kodanlise kultuuri veetlevusega.

Ja sellel on suur mõju neile majateenijaile, kes elavad päevastpäeva kodanlikes perekonnas, selle vaimlises õhkkonnas, eraldatud oma kaaskutsetest.

Siiski on tunginud oma klassi hääled ka juba Eesti majateenijate kolletesse: nad on koondunud oma kutseühingu lipu alla ja see on tagatiseks, et ka siin tungib elu edasi neis roobastes ja selles sihis, mis on omane terve maailma töölisklassile.

Täna on noor inimene majateenija — homme võib ta lamada tänaval, äratõugatult.

Ei ole vähe neidki, kes nõrkenud maanteele ja kes on viimases meeletuses kiskunud sidemed eluga katki.

Ei ole vähe neid, kes asjatult on koputanud ustele, pakkudes oma tööjõudu, kuid — igalpool on löödud uks ta eest kinni.

Miks on see nii?

Sellepärast, et praegune ühiskondlik korraldus on puudulik, ega lase teostada inimesel oma õigust elu ja töö, elu ülespidamise ja vastava tegevuse suhtes.

Praegune ühiskondlik elukorraldus rõhub ja surub inimest, hävitab lapses rõõmu ja noores inimeses elu ja tahte-

jõu, teeb täiskasvanud enneaegu tööjõuetuks, inimese tuimaks ja allaheitlikuks oma saatusele.

Praeguses ühiskonnas langeb see, kes on nõrk ja tallatakse porri kui sügisel kolletanud puuleht, praeguses ühiskonnas astutakse mitte ainult mööda näljas ja janus vaevlevast lapsest ja kisedavast inimesest, vaid — astutakse tast üle: ta jääb elurataste vahele, ta muljutakse, ta vaevleb kuni sureb.

Mis on siis tööliklassi ülesanne sarnases ühiskonnas?

Kulutada oma tööjõud, mis jääb üle leivavõitlusest selleks, et elumoonutamise kaoks, et inimese õigusi tunnustataks ka tegelikus elus, et elutingimused muutuksid terveiks, et ei närtsiks ja ei kustuks rõõm ja naer laste palgeil, ei tumeneks eluhalluses omaksete vahetõrked, et ei variseks inimene kokku valguse, õhu ja toidu puudusel, et — hinnataks elu, inimelu.

Elades praeguses ühiskonnas, on ka majateenijate kohuseks sellest võitlusest teadlikult osa võtta.

Ka majateenijatel, kui proletariaadi liigetel on samad — elu arendavad, elu edasiviivad ülesanded, mis tervel töölisklassil.

Töölis- ja haridustööst Soomes.

Soome Töölise Haridusliidu juhtiv osa üldse Soome rahva- haridustööst.

Esimese tõuke Soome Töölise Haridusliidu (Työväen Sivistysliitto) asutamiseks andis prof. Väinö Voionmaa (ka praegune Liidu esimees), kes hästi tundis Rootsi ja teiste maade vastavaid organisatsioone. Liidu asutamiskoosolek peeti 1919. a. septembris, kus asutajate liikmetena olid peale Sots.-dem. Partei Noorsotsialistlik Liit ja Soome Tööliskooperaatiivide Keskkliit.

Siinjuures tuleb mainida, et prof. V. Voionmaa oli kauemat aega jälginud rahvaharidustööd üldse, kui ka uurinud töölis- ja haridustöö eriülesandeid. Olid juba enne Liidu asutamist valmis kavandid ja tegevuskava — seega võib Liidu asutamist lugeda ka tegeliku töö alguseks.

Juba esimese tegevusaasta tähelepanuväärse saavutisena võib nimetada 70 õpiringi üle maa 700 üksikliikmaga.

Püsiva ja kavakindla tööga on nüüd Soome Töölise Haridusliit muutunud kõigi Soome töölisorganisatsioonide keskuseks, haarates oma liikmeskonda kõiki töölisliikumise haru-

sid. Praegu kuuluvad Liidu liikmeskonda: Soome sots. dem. Partei 25.000 üksikliikmaga, S. Ametiühingute Keskkliit 20.000 l., Noorsotsialistlik Liit 5.000 l., S. Tööliskooperaatiivide Keskkliit 350.000 liikmega, peale selle veel Naisliit, Spordiliit, Muusikaliit jne., kokku on Liidul üle 700.000 üksikliikme.

Jälgides Soome töölis- ja haridustöö arengut kui ka praegust tööd, tuleb mainida, et S. Töölise Haridusliidu on valitsenud alati üks kindel suund: mitte püüda saavutada nii palju suuri efekte, ei hulgaliste osavõtjatega juhused ega ka filmietenduste j. m. korraldamisega, kui just väikeste rühmitiste (õpiringide) kaudu töölismassi kasvatamisele, töölisorganisatsioonide usaldusmeestele vastavate teadmiste hankimisele, ning näidanud, et ka sel kombel suudetakse saavutada efekteid tulemusi, kuna Liidu poolt korraldatud õpiringides üldse on õppinud 15.000—20.000 töölise.

Möödunud aastal on Soome Töölise Haridusliidu korraldusel töötanud umbes 450 õpiringi üle 6.000 osavõtjaga. Liidu õpingitöö

sekretäri Arvi Hautamäe arvates selle suure tagajärje saavutamiseks on suur tähtsus Haridusliidul valitseval põhimõttel, mis jätab suure vabaduse kõigile organisatsioonidele töökorralduse kui ka ainevaliku suhtes. Sellise puudumine kahtlemata kutsuks esile asjaid vastolusid Haridusliidu ja liikmeksolevate organisatsioonide vahel. Nende sadandete õpingide mitmekesistele huvidele vastavalt on koostatud umbes 40 õpiringi kava. Kõige enam on õpiringi aineist käsitatud omavalitsuslisi küsimusi, ilukirjandust, ilulugemist, organisatsioonilisi küsimusi, sotsialismi ja tööliskumist üldse. Uusi kavu ja juhiseid töökorralduseks annab igas kuus ilmuv Liidu häälekandja „Työläisopiskelija“ (Töölisõppija).

Seda õpingide edukat arengut on kahtlemata soodustanud üheltpoolt selle töö hea korraldus, töö ratsionaliseerimine, kuid teiselt poolt ka need ainelised võimalused, mis eesti töölisklassil pea täielikult puuduvad. Nii Soome töölisorganisatsioonide tugev majanduslik aluspõhi, kui ka tööliste kõrgem palgatase on teinud võimalikuks hulgalise tööliskirjanduse kirjastamise. Teiselt poolt muidugi ka see asjaolu, et Soome Töölise Haridusliidul on võimalus kasutada 5 palgalist, kes terve oma tööjõu on rakendanud Liidu töösse. Endastmõistetav on, et juba üle 10 a. praktika tulemusena on kujunenud välja õpiringi juhtide kaader, kes kohapeal iseseisvalt on võimelised juhtima ja organiseerima õpiringi tööd. Samal otstarbel töötavad üle maa 20 kohapealset toimkonda ja hulgalised kohapealsed sekre-

tärid. Kohapealsete sekretäride ja õpiringi juhtide instrueerimiseks on korraldatud iga aasta õpiringi juhtide kohalikke ja üldiseid kursusi. Kursused enamuses on korraldatud nii, et osavõtjad kursuse ajaks, mille kestvus enamasti 2 nädalat, vabastavad endid igapäevases tööst, milleks Liit maksab toetust osavõtjatele. Sellistest õpiringi juhtide kursustest on senini osavõtjaid olnud umbes 1.500 seltsimeest.

Ühe suuremana mainimisväärseks üritisena kahe viimase aasta tööst on koostööna S. Ametiühingute Keskliiduga ühekuused suvekursused 40-le osavõtjale nii ametiühinglastele kui ka Haridusliidu kohapealseile juhtidele. Neist kursustest mis toimuvad Haridusliidu õpingitöö sekretäri A. Hautamäe ja S. A. Keskliidu sekretäri E. K. Louhikko juhtimisel, on võimaldatud seni osavõtt 5 eestlasele.

Kuna meil kodanlikes ajakirjanduses palju on räägitud töölisorganisatsioonide suurtest teotustest, olgu toodud võrdluseks Soome Töölise Haridusliidu riiklikud toetused: riigi eelarve korras — EKr. 9380.—, loenguteks — Kr. 1.500, õpingideks Kr. 9.000, Längmäni ja Kordelini kapitalidest (vastab meie Kultuurkapitalile) Kr. 1.000. Seega kokku riigilt Kr. 20.888, mis teeb välja kümnekordse Eesti Töölise Haridusliidu riikliku toetuse summa. Endast mõistetav on, et Soome Liidu riiklikud toetused Rootsi võimsa töölisliikumise maa suhtes, samas vahekorras on kui Eesti Soomega. *Joh. V.*

Norra ametiühingud siirduvad valimisvõitlusse. Ühisfront töölisparteiga tugeva parlamentliku esinduse saamiseks.

Norra ametiühinguline liikumine, nagu paljude muude maade ametiühinguline liikumine on iseseisev ja sõltumatu poliitilisest parteist. Kuid viimastel aegadel on olukord erimaades muutunud selliseks, et see sunnib mobiliseerima ja panema liikvele kogu töölisklassi, kui küsimusse tuleb töölisklassi huvid kaitsmine.

Norras toimuvad oktoobri keskel parlamendivalimised. Viimastel valimistel Norra töölispartei, tōsi küll, kaotas kümnekond kohta, kuid Norra töödtegev rahvas on saanud selle järele raskesti tunda selle kaotuse tähendust. Norras nimelt on hiljuti välja antud eriline boikotiseadus, mille terav ots on sihitud peamiselt ametiühingute vastu. See oli põhjuseks, miks ametiühinguline liikumine kogu energiaga siirdub valimisvõitlusse töölispartei kasuks. Agitatsiooni kulude katteks kõik ametiühingud on määranud liikmeile ülemäärase

lisamaksu. Iga liige maksab töölispartei valimisfondi 6 või 3 krooni vastavalt liikmemaksule.

Parteil ja ametiühinguil on valimiskihutustöö edukaks juhtimiseks loodud ühine valimistoimkond. Kogutud rahast antakse toetust töölisnoorsoo liidule ja töölispordi liidule. Juba praegu valimiskampaania on pea täies hoos.

Kuid Norras on ka oma fašistlik liikumine, mille juhiks on endine kaitseminister Quisling, kuid sellel pole suuremat poolehoidu ja menu, nagu teistegi Skandinaavia riikides Rootsis ja Taanis.

Norra ametiühingud on jäänud tänini väljaspoole Ametiühingulist Internatsionaali, kuigi on tihedas sidemes teiste põhjamaade ametiühinguliste keskorganisatsioonidega ja võtavad külalistena oma esindajate kaudu R. A. Liidu kongressidest osa.

Sisemaine ametiühinguline ringvaade.

AGITATSIOONI BÜROOD.

Tartus ja Tallinnas on avatud töölisorganisatsioonide agitatsiooni bürood. Tallinnas asub büroo E. T. Keskliidu juhatuses juures „Töölise Kodu“ alumisel korral V. Pärnu 31. Avatud kella 10 h. — 8 õhtul.

Tartus asub agitatsiooni büroo Tartu Töölisühingute Keskliidu juures Filosoofi tn. 11, töölismajas. Avatud kella 10—1 e. l. ja 3—8 õhtul.

Teistes linnades töötavad maakondlikud agitatsiooni toimkonnad, kes on astunud kindlasse kontakti oma piirkonna töölisorganisatsioonidega ja töölisvanematega.

Bürood korraldavad üldist põhiseaduse muutmise vastast võitlust, juhivad isiklikku agitatsiooni, annavad välja kihutuskirjandust ja agitatsiooniks tarvilikke juhiseid. Iga ametiühinglane, töölisvanem ja teadlik tööline ilmugu agitatsiooni büroodesse, et võtta ülesandeid fashismi vastaseks võitluseks. Kogu töörahvas peab seisma raudses ühisrindes vabadsuvenlaste vastu.

TÖÖLISVANEMATE KONVERENTSID TALLINNAS JA TARTUS.

14. sept. peeti Tallinna töölisvanemate ja ametiühinglaste järjekordne kuu konverents. Konverentsil kanti ette aruanded tööoludest Tallinna käitistes, mis ajakirjanduses on avaldatud. Töölisvanemate ja ametiühinglaste ülesannetest praegusel momendil kõneles Keskliidu sekretär *L. Metslang*. Konverentsil tõsteti ülesse küsimus, et tuleb hukka mõista nende „töölise“ tegevus, kes on allakirjutanud fashistide lendlehele, üksmeelselt otsustati need mehed boikotti alla panna ja seda vastava üleskutsega kogu tööliskonnale teatada.

18. sept. peeti töölisvanemate ja ametiühinglaste konverents Tartus, kus käesoleva momendi ülesannetest kõnelesid *Nigol Andersen* ja *Lui Metslang*. Ühel häälel võeti vastu otsus aktiivse fashismivastase agitatsiooni asjus, samuti ühineti Tallinna töölisvanemate seisukohaga: fashistide sabarakud olgu tööliskonna boikoti all.

TEKSTIILTÖÖLISTE KOOSOLEKUD NARVAS JA TALLINNAS.

Tekstiiltöölise palgavõitluse selgituseks peeti septembrikuu keskel kaks tekstiiltöölise koosolekut. Narva töölisvanemate poolt oli koosolek korraldatud 14. sept. „Võitleja“ saalis. Osavõtjaid oli suur saal puupüsti täis. Kõnelesid palgaküsimusest Keskliidu esimees *B. Eilman* ja Keskliidu organisaator *Joh. Mihkelson*. Tallinnas peeti tekstiiltöölise koosolek 16. sept. linna pritsimaja saalis. Küsimuse tähtsuse pärast oleks võinud osavõtjaid rohkem olla. Koosolekul kõnelesid palgaküsimusest — Keskliidu juriskonsult *A. Jõeäär* ja Keskliidu sekretär *L. Metslang*.

Mõlemil koosolekul võeti vastu ühel häälel järgmine otsus:

Tekstiiltöölise üldkoosolek ärakuulates aruanded tekstiiltöölise palgaolude ja palgavõitluse kohta leiab:

1) et tekstiiltöölise palgad on Eestis lubamatult madalad,

2) tekstiiltööstus on enamsoodustatud seisukorras, kui teised tööstused ja lõikab suuri puhaskasusid,

3) viimasel ajal elukallidus on tõusnud,

4) tekstiiltööstus on võimeline palku tõstma ja

5) rahvamajanduse seisukohalt on tekstiiltöölise palkade ja ostujõu tõstmine hädavajalik.

Sellepärast koosolek peab tarvilikuks, et Vabariigi Valitsus võtaks tarvitusele kiires korras kõik võimalikud abinõud tekstiiltöölise palgaolude parandamiseks ja Hariduse- ja Sotsiaalministril tuleb maksma panna tekstiiltööstuse kohta palga alammäärade määrus, millega praeguseid palku tõsta 30%.

Kuna tekstiiltööstus etendab meie majanduses tähtsat osa, kuid ei arvesta üldrahvamajanduslikkude huvidega, seepärast koosolek peab tarvilikuks, et tekstiiltööstused seataks riikliku kontrolli alla.

RAUDTEELASED PÕHISEADUSE MUUTMISE VASTU.

Eestimaa Töölisühingute Keskliitu kuuluvad Eesti Raudteetöölise Ühisus koos E. V. R. Tee ja Ehituste kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühisusega korraldas põhiseaduse muutmise vastuagitatsiooniks rida koosolekuid üle liini. Nii korraldati Tapal 17. sept. koosolek, kus kõnelesid keskliidu org. *Joh. Mihkelson* põhiseaduse muutmistest ja tööliskonna nõuetest ning keskliidu abiesimees *Norman raudteelaste* päevaküsimustest. Koosolek oli üksmeelselt kaikameeste poolt esitatud põhiseaduse muutmise vastu. Samuti korraldati koosolekul *Mõisakülas*, *Valgas* ja *Sondas raudteelastele*, kus kõnelesid *sms. Rukki, Norrman* ja *Eilmann*.

Raudteelaste Keskühingu juhatus võttis eitava seisukoha põhiseaduse muutmise asjus ja arendas jõudumööda vastuaktsiooni.

TEKSTIILTÖÖLISTE PALGAVÕITLUSEST.

5. septembril peeti Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumis tekstiilkäitiste juhatuses ja E. T. Keskliidu esindajate vahelist läbirääkimist tekstiiltöölise palkade tõstmise asjus. Nagu ajakirjanduses teatavaks tehtud, ei annud see töölistele soovitavaid tulemusi. Töösturid tunnevad endid kõikvõimsate härrade seisukohal olevat ja ei taha töölise palgatõstmise nõudmisest teadagi. E. T. Keskliidu juhatus pööras tekstiilkäitiste töölisvanemate soovil Hariduse- ja Sotsiaalministri poole nõudega, et tekstiiltööstuses pandaks maksma palga alammäärad seadusandlisel teel, milleks võimalused on olemas. Hariduse- ja Sotsiaalminister on E. T. Keskliidule vastanud eitavalt. E. T. Keskliidu juhatus on tekstiilkäitiste töölisvanematega nõu pidanud ja nende soovil Keskliidu juhatus astub samme, et palgaolude korraldamine oktoobri kuul riigikogus arutusele võetaks. Tekstiiltöölise palgavõitluse kogemused näitavad meile selgesti kui võrd hädavajalik on

töölise organiseerumine ametiühingute ümber. Kui meie ametiühingud oleksid tugevamad, siis oleks edukam ka käesolev palgavõitlus. Nii hästi tekstiiltöölise kui ka teiste töölade töölise päevaülesandeks olgu ametiühingutesse astumine. Teist teed oma olukorra parandamiseks tööliskonnal ei ole.

SADAMATÖÖLISTE KOOSOLEKULT.

Töölised fašismi vastu.

17. septembril peeti Tallinnas Sadamatöölise Ühisuse pooleaasta koosolekut, millest võttis osa arvukalt kogu liikmeid.

Koosolekut juhatas esimees A. Poller, protokolliis A. Offenbach.

Ühisuse aruandest, mille kandis ette A. Poller, selgus, et veeteede valitsus ei ole õiglustest kinni pidanud, määrates sadamatöölisele ehitatud ruumid stividooride kasutamiseks. Ühisusele tehti küll ka sellekohane ettepanek, kuid sealjuures seati üles tingimused, mis teevad ühisuse organisatsioonilise töö raskeks. Nii ei tohtinud seal pidada koosolekuid jne. Ka töörüsti ei tohtinud ruumes hoida. Seetõttu pidi ühisus loobuma ruumidest ja tegutsema Baikovi sillal oma väikeses majakeses. Sadamatöölise poolt oli juba ammu esitatud sadamatööde korraldamise kava, kuid ka see on praeguse valitsuse poolt kalevi alla maetud ja vaevalt on loota sealt midagi paremust. Käidi rüügivanema J. Tõnissoni jutul selles asjas, kuid peale lubaduste ei annud rüügivanem mitte midagi reaalsemat.

Kassaaruande kandis ette A. Offenbach. Pooleaasta aruanne näitab head seisut, kusjuures tegevus lõpeb ülejäägiga Kr. 85.— On suurenenud mõned tulud.

Läbirääkimiste järele otsustati aruanne teadmiseks võtta.

Ühisusele otsustati palgata ka uus asjaajaja haigestunud asjaajaja asemele.

Koosolek otsustas organiseerimise töö edukamaks muutmiseks alandada sisseastumismaksu 2 krooni pealt 25 sendile. Ühtlasi rõhutati tarvidust, et juhatus asuks energilisemalt organiseerimisele, kuna palgad vähendatakse. Fašismi vastu võitlemine tunnustati tarvilikuks ja koosolek ühines vastava ettepanekuga, et eeloleval põhiseaduse muutmise rahvahäältsel sadamatöölised hääletavad vastu.

Koosolek oli kõigiti asjalik ja üksmeelne.

EESTI AJAKIRJANDUSE MÜÜJATE ÜHINGU ÜLDKOOSOLEKULT.

Eesti Ajakirjanduse Müüjate Ühingu üldkoosolek peeti 21. sept. s. a., kus ettekantud tegevusaruandest selgus, et ajakirjanduse müüjail on kõige enam sarvede kokkupistmist nende lehemüüjatega, kellel pole selleks mingit luba. Sellaseid loata müüjaid olevat Tallinnas vähemalt 180 või enamgi. Peale selle jätkavat lehtede müüki 88 iganenud loaga isikut, kuna uusi lubasid olevat antud 46 isikule. Kontrolli teostamiseks on korduvalt pööratud prefekti pool, kuid see pole annud soovitud tulemusi. Samuti on pööratud linnavalitsuse poole palvega kioskide rendi alandamise asjus, kuid linnavalitsus on lubanud otsustada iga palve eraldi. Kõige enam peavalu sünnitab

„Päevalehe“ väljaandmine, sest lehtede jaotus õhtuti sünnib äärmiselt ebaõiglaselt ja kindla korrata.

Liikmemaksu suurust alandati 2 kroonilt 1 kroonile aastas, kuna matusekassa maks jäeti endiseks, s. o. 1 kroon ühekordselt liikmeks astumisel ja iga surma juhtumi korral samuti 1 kroon. Arstidega on ühingul kokkulepe, et ühingu liikmed saavad alandatud hinnaga arstiabi linnateenijatega ühel alusel.

Juhatus valiti vanas koosseisus tagasi.

TEKSTIILTÖÖLISTE OLUKORD TARTUS.

Tartu on tüübiline väikekätiste ja kodutööstuse linn ja eemalolijale jääbki teadmatuks, et Tartus on ligi paar tuhat tekstiiltöölise, kes on pillatud laiali üksikutesse pisitöökodadesse ja kodudesse. Väiketööstustes arvatakse olevat umbes 2½ sada töölise, kuna sajad töölised töötavad oma elukorterites, viies valmistöö töandjale ja tuues tootmismaterjali jällegi uueks tööks. Töötasud sellaseis väikekätistes kui ka kodutöötajatel on äärmiselt madalad. On väike-tekstiilkättisi terve rida, kus töölise, eriti naiste, töötasu ulatub kõigest kuni 60 sendini päevas, mida suudetakse teenida ainult äärmiselt pingutatult tükitööga. Kes 60 snt. päevas teenivad, need on juba õppinud töölised. Väikekätiste töölised puuduvad sageli palgaraamatud ja ületunnitöödele ei makseta lisatasu ega määrgita neid ka kuhugile. Ettevõtte lõngadega koduskudujad algavad tööd juba hommikul kell 7 ja töötavad kuni kella 9—10-ni õhtul ning sellaselt orjates teenitakse nädalas suure vaevaga 7—8 krooni. Needki ärid ja ettevõtted, kellel on töölised töökojas, püüavad hoiduda haigekassa alla sattumisest igasuguste nõksudega, tembeldades oma töölisi äriteenijaks jne.

Tartu tekstiiltöölise hulga agaramad seltsimehed on jõudnud veendumusele, et sellane olukord ei või kestuda ja on pannud aluse tekstiiltöölise ametiühingule Eesti Tekstiiltöölise Seltsile, millel on juba tublisti üle saja liikme.

Tulevikus oleks tarvis ka väikekätiste tekstiiltöölise organiseerimiseks teha kõik mis võimalik meie kitsastes oludes, sest üle riigi leidub meil umbes 360 väiksemat tekstiiltööstuse ettevõtet.

KLAASIPUHUJATE AMETIÜHINGU 3. AASTAPÄEV.

Aastapäeva aktus Rõikal.

Eesti Klaasipuhujate Ametiühing on meie nooremaid ametiühinguid, kuid sellele vaatamata on suudetud koondada ametiühingu ümber juba enam eesti õppinud klaasipuhujaid ja uus ühing on korduvalt astunud välja klaasipuhujate huvide kaitseks, mis ka teatavaid tulemusi on annud.

Puhkepäeval, 10. septembril pühitseti Rõikal pidulikult aktusel ühingu kolmandat aastapäeva. Selleks sõitsid ühingu tegelased ja aktiivsemad liikmed Tartust välja 2 veoautot. Aktuse avas esimees, kuna juhatusel liige From-

holz esines lühikese ülevaatega ühingu senisest tegevusest.

Töölisühingute Keskliidu esindajana tevitasklaasipuhujaid nende 3. aastapäeva puhul Keskliidu org. Joh. Mikhelson, kõneledes ühtlasi ametiühingute tänapäeva võitlustest, eriti mis puutub fashismi.

Peale aktuse oli klaasipuhujate ametiühingu liigete korraldusel pidu, millest rohkelt võeti osa ja eeskava täitsid kõik klaasipuhujad ise. Ettekannetega võis jääda rahule, arvestades asjaarmastajate hea tahte ja püüdega.

KAEVANDUSTÖÖLISED PÕHISEADUSE MUUTMISE VASTU.

Riiklike kaevanduste arst pole rahvale vastu võetav.

Kukuruse kaevanduse tööliste üldkogu koosolek peeti puhkepäeval, 24. sept. s. a. Päevakorras peale jooksvate küsimuste keskliidu org. J. Mikhelson kõneles teemal „Fashism ja töölistikond“. Peale ettekannet võeti vastu ühel häälel järgmine resolutsioon:

Kukuruse kaevanduse tööliste üldkogu koosolek 24. sept. s. a. leiab, et wabadussõjalastelt algatatud põhiseaduse muutmise dine on fashistlik rahva orjastamine kõvakäelise diktaatori isikliku võimu kaudu ja täielik demokraatia hävitamine.

Sellepärast koosolek kutsub kõiki demokraatliku korra austajaid ja kainelt mõtlejaid kodanikke hääletama 14., 15. ja 16. oktoobril põhiseaduse muutmise vastu. Koosolekul valitses üksmeelne fashismivastane meeleolu ja aisnat koosolekul viibijat kaikameestele sümpatiseerijat sarjati tublisti.

Haigekassa esindaja andis lühikese ülevaate F. Kauks, märkides, et haigekassa olukord võrreldes teiste haigekassadega on rahuldav. Tüllakse otsotsaga kokku ja valitsemise kulud on viidud alla 6—7 protsendini.

Suuremat pahameelt tekitab töölistikonnas kaevanduste arst, kellest ei saada kuidagi lahti. On juba esinetud rea protestidega arsti vastu, kuid ikka see mees püsis.

Avaldati soovi, et tulevikus saaks enam hambaarsti tuua Kukurusse.

Töölisvanemate valimiste läbiviimiseks valiti valimiskomisjon.

KAEVANDUSTÖÖLISTE OLUKORRAST.

Kukuruses töö suurenes.

Tööolud kaevandustöölistel on olnud kaunis piiratud. Kukuruse kaevandus töötas seni 5 päeva nädalas ja peale selle oli umbes 30 meest alaliselt 2-nä-

dalisel puhkusel, s. o. reservis. Käesoleva kuu algul muudeti tööaega ja Käva kaevandus pandi ühe vahetusega tööle. Seni töötati Kävas kahe vahetusega. 16. septembrist pandi Kukuruse kaevanduses jälle 6-päevane töönädal maksma ja samuti võeti 30-meheline reserv „puhkuselt“ tööle. Kauaks suurendatud tööaega jätkub, pole veel esialgselt teada.

Töölistikonna meeleolu on üksmeelselt kaikafašistide vastu ja paar üksikut kaikameest, kes püüavad parunite ja pankrottmeistrite käsikutena end liigutada, ei leia mingit tähelepanu.

Mispärast?

Ei kunagi enne pole toodangu mehhanism olnud nõnda arenenud ja mõjuv kui praegu,

ei kunagi varemalt pole inimkonnal olnud paremaid korralikke elamisvõimaluste eeldusi kui praegu,

ei kunagi enne maailmas pole olnud nii külluses vilja, riideid, jalatšüüsid ja muid tarbeaineid kui praegu,

ei kunagi enne maailmas pole olnud suuremat puudust ja viletsust kui praegu rikkuse ja ülikülluse keskel,

ei kunagi pole maailmas olnud nii palju töötuid kui praegu,

ei kunagi pole olnud selgem, et praeguses majandussüsteemis on viga ja et see süsteem tuleb muuta,

ei kunagi palgatööliste ametiühinguline organiseerimine pole olnud nii hädatarvilik tööliste õiguste kaitsmiseks ja elatisvõimaluste parandamiseks kui just praegu,

Seepärast astu oma tööala ametiühingu liikmeks!

SISU: 1) Petiste jõuk on liikvel. 2) J. Mikhelson — Seda teadku iga kodu-agitaator. 3) Tööliste lüükülesanded. 4) L. Johanson — Majateenija ja ühiskond. 5) Töölisharidustööst Soomes. 6) Norra ametiühingud siirduvad valimisvõitlusse. 7) Sisemaaline ametiühinguline ringvaade.

Toimetuse: E. Joonas, K. Must, L. Meislang, J. Mikhelson, A. Gustavson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Keskkliit. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 6 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetuse ja talituse: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52.

Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükikoda, V. Pärnu mnt. 31. 1933.